Kinder rechten commissariaat
Geeft kinderen een stem

Standpunt

Datum: 10 november 2026
Volgnummer: 2026-2027/07

Laat kinderrechten meewegen in elke begrotingsbeslissing

Een begroting moet niet alleen in evenwicht zijn, maar ook de rechten en noden van kinderen en jongeren respecteren. De Vlaamse Regering kondigt 1,9 miljard euro besparingen aan in 2027, tot 3,1 miljard euro in 2029. Tegelijk komen er bijkomende investeringen in onder andere onderwijs, jeugdhulp, zorg en ondersteuning van personen met een handicap. Die engagementen verwelkomen we. Toch moeten we blijven waken over de impact van die keuzes op de rechten van kinderen en jongeren.

Vandaag is nog te weinig duidelijk waar alle besparingen precies terechtkomen en wat gevolgen zijn voor kinderen en gezinnen. Daar maken we ons zorgen over. Besparen op een organisatie kan betekenen dat een jongere langer moet wachten op hulp. Minder geld voor lokale besturen kan vrijetijdsactiviteiten duurder maken of laagdrempelige ondersteuning op de helling zetten. En verschillende besparingen samen kunnen zwaar wegen op een gezinsbudget.

Daarom vraagt het Kinderrechtencommissariaat een systematische kindtoets (Child Rights Impact Assessment of CRIA) bij begrotingsbeslissingen. Breng vooraf in kaart welke kinderen getroffen worden, wie erop vooruitgaat en wie dreigt achter te blijven. Onderzoek ook de cumulatieve effecten van maatregelen. Dat is geen vrijblijvende vraag. Het VN-Kinderrechtencomité vraagt om kinderrechten mee in overweging te nemen in alle fasen van het begrotingsproces. De Vlaamse Regering past de JoKER al toe bij verschillende onderdelen van het programmadecreet, maar dat volstaat niet om de impact van een hele begroting voor kinderen en jongeren te beoordelen.

Onze belangrijkste bezorgdheden:

1. **Kinderarmoede mag geen blinde vlek zijn**. Kinderen kunnen niet wachten tot de economische situatie van hun gezin verbetert, want de impact op hun rechten en ontwikkeling is groot. Soms leidt armoede of daklоosheid van een gezin tot verontrusting, wat dan onrechtstreeks de aanleiding is om een kind uit huis te plaatsen. De cumulatieve gevolgen van besparingen op sociale ondersteuning, subsidies en gezinsbudgetten moeten samen bekeken worden. Bijzondere aandacht is nodig voor eenoudergezinnen, grote gezinnen en kinderen die opgroeien in armoede.

2. **Het Groeipakket mag geen gewone besparingspost worden**. De lagere leeftijdsgrens, de afgeschafte schoolverlatersregeling en kinderopvangtoeslag, het beperkte startbedrag en de bevroren leeftijdstoeslagen raken rechtstreeks aan de financiële ondersteuning van kinderen en gezinnen. Het Groeipakket is een belangrijk instrument tegen kinderarmoede. Vooral financieel kwetsbare gezinnen en jongeren worden getroffen.

3. **Subsidies zijn geen overbodige luxe**. Preventieve gezinsondersteuning, cultuurorganisaties en laagdrempelige hulp zijn essentieel om kinderrechten waar te maken. Hun waarde laat zich niet alleen uitdrukken in economisch rendement. Besparen op preventie kan betekenen dat problemen later groter worden.

4. **Kinderrechten mogen niet afhangen van de postcode van een kind of jongere**. De tragere groei van het Gemeentefonds dreigt lokale verschillen te vergroten. Alle kinderen moeten toegang hebben tot speelruimte, jeugdwerk, kinderopvang, cultuur en ondersteuning, ongeacht waar ze wonen. Als lokale besturen minder financiële ruimte hebben, dreigen ook zij subsidies aan lokale verenigingen of de lokale ondersteuning van brugfiguren[1] te schrappen of te verminderen.

5. **De Vlaamse Regering kiest resoluut voor investeringen in de jeugdhulp. Dat juichen we toe**. Investeringen in welzijn moeten kinderen daadwerkelijk bereiken. Voor jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg en ondersteuning van kinderen met een handicap is extra budget nodig. Maar het blijft onduidelijk welke sectoren getroffen worden door het gedeeltelijke uitstel van uitbreidingsbeleid. Meer plaatsen alleen is niet genoeg. Kinderen hebben recht op tijdige, passende kwaliteitshulp, ook als hun noden complex zijn. Die opvolging en evaluatie moet zeker gebeuren.

6. **Onderwijs moet er zijn voor elk kind**. We waarderen de investeringen in onderwijskwaliteit, leerlingenvervoer en betaalbaardere praktijkopleidingen. Maar goed onderwijs gaat ook over toegang, inclusie, welzijn en betaalbaarheid. Kinderen die vandaag thuiszitten omdat ze geen passend aanbod vinden, mogen we niet vergeten. Blijvende investeringen in capaciteit, leerlingenbegeleiding, brugfiguren en betaalbaar onderwijs zijn nodig.

Wat vragen we concreet aan de Vlaamse Regering?

1. **Voer een volwaardige kinderrechtenimpactanalyse *(Child Rights Impact Assessment* en *Child Rights Impact Evaluation* of CRIA en CRIE[2])** uit bij de verdere uitwerking van deze en toekomstige begrotingen. CRIA en CRIE zijn instrumenten om de impact van wetgeving, beleid of begrotingen op kinderrechten te beoordelen op basis van het VN-Kinderrechtenverdrag.
Er is informatie beschikbaar, maar het blijft moeilijk om te zien wat alle investeringen en besparingen samen betekenen voor kinderen. Maak zichtbaar welke kinderen en jongeren voor- of achteruitgaan en betrek ze samen met hun belangenbehartigers bij beslissingen die hun leven raken. Onderzoek alternatieven om maatregelen aan te passen als blijkt dat die schadelijke gevolgen hebben voor kinderen.
Evalueer begrotingsbeslissingen op hun werkelijke gevolgen voor kinderen. Niet alleen op de gerealiseerde besparing of het aantal bijkomende plaatsen, maar op de vraag of kinderen sneller geholpen worden, minder drempels ervaren en hun rechten daadwerkelijk kunnen uitoefenen.

2. **Maak de begrotingskeuzes transparant**. Geef duidelijk aan waar bespaard wordt, welke investeringen overeind blijven en wat de gevolgen zijn voor kinderen. Onderzoek ook de cumulatieve impact van Vlaamse en federale maatregelen, vooral op kinderen in armoede.

[1] Eind 2025 stopte het Plan Samenleven, waarmee Vlaanderen brugfigurenprojecten ondersteunde. In het laatste projectjaar werkten 138 lokale besturen mee met acties om 15.797 kwetsbare kinderen en jongeren beter te verbinden met onderwijs. De Vlaamse Regering heeft de projectsubsidies voor brugfiguren niet verlengd. Minister Hilde Crevits bevestigde op 20 januari 2026 in het Vlaams Parlement dat de Vlaamse overheid niet opnieuw specifiek brugfiguren zou financieren via het integratiebeleid: 'Gemeenten kunnen ervoor kiezen de werking zelf voort te zetten', was toen de boodschap.
[2] ENOC, Position Statement on Child Rights Impact Assessment (CRIA), november 2020, https://enoc.eu/wp-content/uploads/2020/11/ENOC-2020-Position-Statement-on-CRIA-FV-2.pdf

3. **Bescherm het Groeipakket voor elk kind.** Bouw vóór de parlementaire stemming verder op de bestaande JoKER-analyses en breng de gezamenlijke gevolgen van de maatregelen in kaart, uitgesplitst naar gezinstype en inkomen, met een grondige armoedetoets. Herbekijk maatregelen die de gelijkwaardigheid van kinderen aantasten en voorzie in duidelijke uitzonderingen op de nieuwe leeftijdsgrens, onder andere voor wezen en jongeren uit de jeugdhulp of pleegzorg.

4. **Vrijwaar essentiële ondersteuning en preventie**. Bescherm laagdrempelige organisaties, gezinsondersteuning en lokale voorzieningen die afhangen van subsidies voor hun werking en die mee kinderrechten realiseren.

5. **Waak erover dat de besparingen op de budgetten van lokale besturen de ongelijkheden tussen kinderen niet vergroten** en er niet toe leiden dat kinderen voor de realisatie van hun rechten afhankelijk zijn van de plek waar ze wonen.

6. **Garandeer tijdige, toegankelijke en kwaliteitsvolle basisvoorzieningen in welzijn en onderwijs**. Maak duidelijk welke sectoren onder het uitgestelde uitbreidingsbeleid vallen. Vrijwaar kinderopvang, jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg en ondersteuning voor kinderen met een handicap. Blijf investeren in inclusief en betaalbaar onderwijs, met bijzondere aandacht voor kinderen die vandaag uit de boot vallen.

Kinderen zijn niet alleen de burgers van morgen. Ze zijn burgers van vandaag, met rechten die vandaag gerealiseerd moeten worden. Een begroting mag daarom niet alleen beoordeeld worden op wat ze de overheid kost of oplevert, maar ook op wat ze betekent voor het leven en de toekomstkansen van kinderen. Een begroting maakt keuzes voor de toekomst. Een samenleving die vandaag bespaart op kinderen en jongeren, betaalt morgen vaak een hogere prijs. Investeren in kinderen loont en is ook gewoon een slimme keuze. Bovendien stelt het standstill-beginsel een duidelijke grens: begrotingsdruk alleen rechtvaardigt geen achteruitgang in de bescherming van kinderrechten. Kinderrechten moeten mee richting geven aan de keuzes die de Vlaamse Regering maakt.

1. Breng de gevolgen van begrotingskeuzes voor kinderen in kaart

Goed begrotingsbeheer is meer dan alleen maar een begroting in evenwicht realiseren

De Vlaamse Regering legt in haar Septemberverklaring de nadruk op een begroting in evenwicht. Maar de begroting is natuurlijk ook een strategisch beleidsinstrument, waarmee de overheid haar prioriteiten vertaalt in middelen. Begrotingskeuzes hebben een zware impact op elk beleid dat eronder valt. Goed begrotingsbeheer veronderstelt dat je beleidskeuzes onderbouwt door een analyse vooraf van hun verwachte effecten, dat de verdeling van middelen aansluit bij expliciete beleidsdoelstellingen en dat het parlement de gevolgen van begrotingsbeslissingen op een transparante manier kan beoordelen. Zonder uitgesplitste cijfers en heldere beslissingen is het effect op kinderen en jongeren niet duidelijk in te schatten.

Die argumentatie sluit rechtstreeks aan bij de *OECD Recommendation on Budgetary Governance*.[3] De OESO beveelt bovendien uitdrukkelijk aan om nieuwe uitgavenprogramma's vooraf te analyseren, naast analyses en uitgaventoetsingen achteraf.

Het Rekenhof maakte al verschillende keren opmerkingen over de kwaliteit en de volledigheid van de begrotingsinformatie. Ook de SERV schrijft in zijn advies over het programmadecreet bij de begroting 2027[4] dat maatregelen zoveel mogelijk onderbouwd moeten worden met impactanalyses, uitgaventoetsingen en beleidsevaluaties, en benadrukt het belang van transparantie en meerjarenramingen.

Streven naar kinderrechtengeoriënteerd begrotingsbeleid is niet vrijblijvend

Het is moeilijk om uit samengevoegde besparingen en schrappingen in één begrotingspost op te maken wat de gevolgen zullen zijn voor concrete beleidsmaatregelen. Voor verschillende maatregelen bevatten de JoKER-analyses al informatie over de gevolgen voor kinderen en jongeren. Een samenhangend beeld van wat de begrotingskeuzes samen betekenen en welke groepen kinderen erop vooruit- of achteruitgaan, ontbreekt evenwel.

Daarom vraagt het Kinderrechtencommissariaat aan de Vlaamse Regering om bij de verdere uitwerking van haar begrotingsmaatregelen en bij de opmaak van de volgende begrotingen consequent een kinderrechtenimpactanalyse (CRIA) uit te voeren.[5] Kijk vóór een beslissing uitgevoerd wordt welke gevolgen ze heeft voor kinderen en jongeren, zeker voor kinderen in een kwetsbare situatie. Het is een vraag die we ook vorig jaar al stelden in een opiniestuk.[6]

Het VN-Kinderrechtencomité vroeg België al in 2019 om bij begrotingskeuzes systematisch de impact op kinderen in kaart te brengen en de middelen voor kinderen transparant op te volgen.[7] Richtinggevend is General Comment nr. 19 (2016) van het VN-Kinderrechtencomité, over overheidsbegrotingen en kinderrechten. Het Comité stelt dat de overheid rekening moet houden met kinderrechten in alle fasen van het begrotingsproces: voorbereiding, goedkeuring, uitvoering en evaluatie. Het Comité verwacht kinderrechtenimpactanalyses tijdens het begrotingsproces, ook voor macro-economische en fiscale maatregelen die kinderen indirect raken.

Dat betekent dat een kinderrechtenbenadering niet beperkt kan blijven tot de budgetten voor Onderwijs, Jeugd en Opgroeien. Ook maatregelen over wonen, fiscaliteit, mobiliteit, armoedebestrijding en lokale besturen kunnen een grote impact hebben op kinderen.

De overheid moet onder andere rekening houden met deze aspecten:

- Het belang van het kind (artikel 3 Kinderrechtenverdrag).
- Non-discriminatie (artikel 2): worden kinderen in armoede of andere kwetsbare situaties onevenredig getroffen?
- Maximaal beschikbare middelen (artikel 4): zet de overheid haar middelen in om kinderrechten te realiseren 'in de ruimste mate waarin de hun ter beschikking staande middelen dat toelaten'?
- Participatie (artikel 12): worden kinderen en jongeren en hun belangenbehartigers betrokken bij beslissingen die hun leven raken?

---

[3] OESO, Recommendation of the Council on Budgetary Governance, 18 februari 2015, OECD/LEGAL/0410, principe 8, https://legalinstruments.oecd.org/public/doc/319/319.en.pdf. Zie ook https://www.oecd.org/en/publications/oecd-good-practices-for-performance-budgeting_c90b0305-en/full-report.html

[4] SERV, Advies programmadecreet begrotingsopmaak 2027, 19 oktober 2026, SERV_20261019_Programmadecreet_BO2027_ADV.pdf

[5] https://enoc.eu/what-we-do/annual-advocacy-areas/child-rights-impact-assessment/

[6] Kinderrechtencommissariaat, 'Begroting vraagt kindreflex, anders betalen kwetsbare kinderen de prijs', persbericht van 18 december 2025, https://www.kinderrechten.be/persbericht/begroting-vraagt-kindreflex-anders-betalen-kwetsbare-kinderen-de-prijs

[7] VN-Kinderrechtencomité, Slotbeschouwingen bij het gecombineerde vijfde en zesde periodieke rapport van België, CRC/C/BEL/CO/5-6, 1 februari 2019, §7 en §10. https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2020-06/VN-Slotbeschouwingen-5de-6de-rapport-Belgie.pdf

Dat is precies waarom een CRIA meer moet zijn dan een administratieve formaliteit.

> Volgens het VN-Kinderrechtencomité mag een overheid voorzieningen voor kinderen niet zomaar afbouwen. Als dat in moeilijke budgettaire tijden toch gebeurt, moet dat tijdelijk, nodig, proportioneel en niet-discriminerend zijn, en mag het de meest kwetsbare kinderen niet onevenredig treffen.[8] Het VN-Kinderrechtencomité vraagt in General Comment nr. 19 (paragraaf 31) om eerst alternatieven te onderzoeken. De regering moet aantonen waarom maatregelen die kinderrechten achteruit doen gaan toch nodig en verantwoord zijn. Alleen verwijzen naar de budgettaire situatie is niet genoeg.

Vlaanderen heeft met JoKER een instrument, benut dat als Kinderrechtentoets

Vlaanderen kent het Kind- en Jongereneffectrapport (JoKER). Dat is een vorm van impactanalyse vooraf. Volgens het Vlaamse Jeugddecreet moet bij ontwerpen van decreet die rechtstreeks raken aan de belangen van kinderen en jongeren een JoKER gevoegd worden. Maar een JoKER bij bepaalde ontwerpen van decreet is natuurlijk niet hetzelfde als een systematische kinderrechtenimpactanalyse van de hele begroting, inclusief de cumulatieve gevolgen van verschillende besparingsmaatregelen voor kinderen en jongeren. Het VN-Kinderrechtencomité verwelkomde dat instrument, maar vroeg om het systematisch toe te passen.[9] Bij verschillende onderdelen van het ontwerp van programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2027 is een JoKER opgenomen, onder meer bij wijzigingen aan het Groeipakket. Dat is belangrijk. Die analyses van afzonderlijke maatregelen bieden evenwel geen zicht op de cumulatieve gevolgen van de begrotingskeuzes voor kinderen en jongeren.[10]

2. Reacties en bezorgdheden vanuit kinderrechtenperspectief

De Vlaamse Regering legt in haar Septemberverklaring de nadruk op een begroting in evenwicht, stimulansen voor economische groei en investeringen in maatschappelijke noden. Vanuit kinderrechtenperspectief zien we daarin positieve engagementen.

Tegelijk maken we ons zorgen over de omvang van de aangekondigde besparingen. Het gaat om besparingen van 1,9 miljard euro in 2027, tot 3,1 miljard euro in 2029.[11] De vraag is vooral waar die besparingen uiteindelijk zullen vallen en in hoeverre dat een impact zal hebben op het leven van kinderen en jongeren.

> Een besparing op een organisatie kan betekenen dat een jongere langer moet wachten op hulp. Minder financiële ruimte voor een lokaal bestuur kan betekenen dat vrijetijdsaanbod duurder of minder toegankelijk wordt. De besparingen op het Groeipakket wegen rechtstreeks op het budget van gezinnen met kinderen. Als subsidies wegvallen, kan net die laagdrempelige organisatie verdwijnen die een gezin bereikt voordat de problemen escaleren.
>
> Daarnaast moeten we oog hebben voor de cumulatie van maatregelen die eenzelfde gezin kunnen treffen, dat al in een kwetsbare positie zit. Een gezin krijgt bijvoorbeeld minder Groeipakket, betaalt meer voor lokale activiteiten en verliest tegelijk ondersteuning. Wat betekent dat allemaal samen voor de kinderen?

[8] VN-Kinderrechtencomité, General Comment nr. 19 (2016) over overheidsbudgettering voor de realisatie van kinderrechten (art. 4), CRC/C/GC/19
[9] VN-Kinderrechtencomité, Slotbeschouwingen bij het gecombineerde vijfde en zesde periodieke rapport van België, CRC/C/BEL/CO/5-6, 1 februari 2019, o.c., §7
[10] https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/ontwerp-van-programmadecreet-begrotingsopmaak-2027 .
[11] Vlaamse Regering, Vlaamse begroting 2027 (centenboekje), september 2026, p. 3 en tabel 2-2, https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/87440

2.1. De positieve keuzes voor kinderen

We erkennen uitdrukkelijk dat de Vlaamse Regering belangrijke domeinen wil beschermen en versterken. Onderwijs blijft een prioriteit. De regering kondigt extra investeringen aan in zorg, jeugdhulp, ondersteuning van personen met een handicap en geestelijke gezondheidszorg. Daar vraagt ook het Kinderrechtencommissariaat al jaren om. Ook betaalbare kinderopvang, verkeersveiligheid en veiligheid online krijgen aandacht. In de begroting gaat 14 miljoen euro extra naar het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs.[12]

Dat zijn belangrijke keuzes. Elke dag hoort onze Klachtenlijn wat er gebeurt als kinderen niet op tijd de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Kinderen en jongeren wachten vandaag vaak lang op jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg of ondersteuning voor hun handicap. Soms lopen de problemen zo hoog op dat ook hun recht op onderwijs onder druk komt te staan.[13]

Extra capaciteit en middelen inzetten waar de noden het grootst zijn, is daarom nodig. Maar uiteindelijk zal niet de aankondiging, maar de uitvoering bepalen wat kinderen daarvan merken. Hoeveel extra kinderen zullen geholpen worden? Hoelang moeten ze nog wachten? En bereiken de extra middelen ook de kinderen met de meest complexe noden? Dat moeten we nauwgezet blijven opvolgen.

2.2. Kinderarmoede mag geen blinde vlek zijn

Bijzondere aandacht vragen we voor kinderen die opgroeien in armoede. Kinderarmoede krijgt in de Septemberverklaring weinig expliciete aandacht, terwijl armoede ingrijpt op bijna elk levensdomein van een kind: wonen, onderwijs, gezondheid, vrije tijd, kinderopvang en welzijn. Opgroeien in armoede kan de ontwikkeling van een kind zwaar onder druk zetten, op het vlak van fysieke en mentale gezondheid, leren en vrije tijd. Economische groei en werk zijn belangrijke hefbomen om gezinnen vooruit te helpen. Kinderen kunnen niet wachten met opgroeien tot de economische situatie van hun gezin verbetert.

Ruim 1 op de 8 Vlamingen leeft in een huishouden dat een onverwachte uitgave van 1.450 euro niet kan betalen met eigen geld.[14] Eenoudergezinnen zijn financieel het meest kwetsbaar: 27% riskeert armoede of sociale uitsluiting. Ook gezinnen met drie of meer kinderen zijn gemiddeld financieel kwetsbaarder.[15]

België engageerde zich in het kader van de Europese Kindgarantie om kinderen in armoede effectief toegang te geven tot kinderopvang, onderwijs, gezondheidszorg, gezonde voeding en degelijke huisvesting.[16] Tegelijk verdwijnt voor mensen met een leefloon de Vlaamse financiering voor de begeleiding naar werk via OCMW's, terwijl net meer gezinnen terugvallen op een leefloon.[17] Zo wordt de weg naar werk voor die gezinnen eerder smaller dan breder, terwijl de Septemberverklaring die toch zelf als hefboom naar voren schuift.

---

[12] Vlaamse Regering, Vlaamse begroting 2027. Bijlage centenboekje meerjarenperspectief, september 2026, https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/87443. Bedragen BO 2027 tot en met BO 2031

[13] Kinderrechtencommissariaat, *Thuiszitters uit de schaduw. Wat kinderen en jongeren, ouders en professionals ons leren,* dossier van 29 september 2025, https://www.kinderrechten.be/advies/dossier-thuiszitters-uit-de-schaduw

[14] Statistiek Vlaanderen (2026). *Bevolking in ernstige materiële en sociale deprivatie*. EU-SILC 2025, https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-in-ernstige-materiele-en-sociale-deprivatie

[15] Statistiek Vlaanderen (2026). *Bevolking in armoede of sociale uitsluiting*. EU-SILC 2025, https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-in-armoede-of-sociale-uitsluiting

[16] Aanbeveling (EU) 2021/1004 van de Raad van 14 juni 2021 tot instelling van een Europese Kindergarantie. Zie ook het nationaal actieplan van België: Europese Kindgarantie: het nationaal actieplan van België | POD Maatschappelijke Integratie

[17] VVSG, 'Vlaamse regering schrapt financiering begeleiding tijdelijke werkervaring', 2 oktober 2026, https://www.vvsg.be/nieuwsoverzicht/vlaamse-regering-schrapt-financiering-begeleiding-tijdelijke-werkervaring

2.3. Groeipakket: besparen op een recht van het kind

De meest rechtstreekse besparing op kinderen zit in het Groeipakket. De begroting boekt onder 'doelgericht groeipakket' 137,6 miljoen euro besparingen in 2027. Deze bedragen zouden verder oplopen tot 321 miljoen euro in 2029 en 374 miljoen euro in 2031.[18]

Het gaat om verschillende maatregelen tegelijk:

- **De maximumleeftijd voor kinderbijslag verlaagt**: nu is dat tot 25 jaar, vanaf 2027 wordt dat tot 24 jaar en vanaf 2029 tot 23 jaar. Dat een eerste besparing al ingaat over enkele maanden, in het midden van het academiejaar, werd ook aangeklaagd in een open brief van de rectoren van de universiteiten, de directeurs van de hogescholen, de Vlaamse Vereniging van Studenten en de Gezinsbond. Op 28 oktober besliste de Regering om de startdatum van die eerste verlaging naar 24 jaar te verschuiven van januari naar oktober 2027, de start van volgend academiejaar. Het voorontwerp van programmadecreet vermeldt daarnaast een uitzondering op deze regel voor jongvolwassenen die zich in behartenswaardige situaties bevinden, die verder zal uitgewerkt worden in besluiten. In de toelichting wordt die uitzondering verder geconcretiseerd door te verwijzen naar jongvolwassenen in de jeugdhulp en pleegzorg, jonge mantelzorgers, jongvolwassenen die het Groeipakket voor zichzelf ontvangen en jongvolwassenen met een handicap of ziekte.

- **Het startbedrag wordt beperkt tot het eerstgeboren kind** en meerlingen. Gezinnen met meer kinderen verliezen zo een bedrag bij de geboorte van elk volgend kind, terwijl gezinnen met drie of meer kinderen vanzelf al meer armoederisico lopen.[19] Het is niet duidelijk waarom een volgend kind minder kosten en behoeften met zich zou meebrengen voor een gezin. Bovendien raakt de Vlaamse Regering met die wijzigingen aan het basisprincipe van het Groeipakket als een recht van het kind en aan de gelijkwaardigheid van kinderen. De toepassing van het startbedrag wordt afhankelijk van of er nog andere kinderen in het gezin zijn én van de gezinskeuzes van de ouders. Twee kinderen krijgen dan een verschillende financiële tegemoetkoming, alleen omdat het ene eerder geboren werd dan het andere. Ook de SERV stelt vragen bij die aantasting van het principe van gelijkwaardigheid van kinderen.

- **We krijgen ook ongeruste vragen over de wezenbijslag** die zou stoppen als de jongere in de nieuwe regeling de leeftijdsgrens van 24 en later 23 jaar bereikt. Het verlies van het Groeipakket voor een jongvolwassene kan mogelijk niet alleen betekenen dat het gezin minder kinderbijslag krijgt, maar ook gevolgen hebben voor andere sociale tegemoetkomingen. Dat maakt de vraag naar een impactanalyse vooraf extra relevant en maakt nog eens duidelijk hoe belangrijk het is de cumulatieve effecten van de begrotingsmaatregelen na te gaan.

- **De schoolverlatersregeling wordt geschrapt**. Dat betekent dat jongeren van 18 tot 25 jaar die stoppen met studeren, niet langer maximaal 12 maanden kinderbijslag krijgen als ze nog geen werk hebben of als ze maar deeltijds werken. Het Netwerk tegen Armoede waarschuwt voor de gevolgen voor vroegtijdige schoolverlaters. De afschaffing kan ook jongeren treffen die zonder diploma stoppen met school – om welke reden dan ook. Veel schoolverlaters zoeken opnieuw aansluiting bij het onderwijs en halen bijvoorbeeld via de Examencommissie toch nog hun diploma.[20]

---

[18] Vlaamse begroting 2027. Bijlage, o.c.

[19] Statistiek Vlaanderen (2026). Bevolking onder de armoededrempel. EU-SILC 2025. https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-onder-de-armoededrempel

[20] In schooljaar 2023-2024 verlieten 8.939 leerlingen het secundair onderwijs zonder kwalificatie. Het schooljaar daarop schreven 1.524 van die jongeren zich in bij de Examencommissie secundair onderwijs. Daarvan haalden 407 leerlingen in diezelfde periode een kwalificatie (Departement Onderwijs en Vorming, 'Vroegtijdige schoolverlaters. Inschrijvingen en kwalificaties in tweedekansleerwegen 2026', oktober 2026, https://www.vlaanderen.be/publicaties/vroegtijdige-schoolverlaters-inschrijvingen-en-kwalificaties-in-tweedekansleerwegen)

Zeker voor een deel van die jongeren is het Groeipakket een belangrijke financiële buffer die het mogelijk maakt om opnieuw te gaan studeren.

- **Leeftijdstoeslagen (voor kinderen geboren vóór 2019) worden bevroren**. Die maatregel treft rechtstreeks minderjarigen, op het moment dat ze ouder worden en de nood vaak groter wordt.

- **De kinderopvangtoeslag wordt afgeschaft vanaf 2027**. Dat is een vaste financiële tegemoetkoming van 3,78 euro per volledige opvangdag voor kinderen die naar een kinderopvang gaan waar de prijs niet afhangt van het inkomen van de ouders.[21]

- **Inkomensgrenzen worden geharmoniseerd met de lagere inkomensgrenzen van de studietoelagen**. Harmoniseren betekent die grenzen op elkaar afstemmen. Als de lagere grens van de studietoelagen overgenomen wordt voor de schooltoeslag, verliezen gezinnen die momenteel net onder de inkomensgrens zitten hun schooltoeslag.

- **De verjaringstermijn om achterstallige bedragen waarop gezinnen recht hebben juridisch op te eisen, verkort van vijf naar drie jaar**.

Die punten komen bovenop eerdere besparingen op het Groeipakket, onder andere op de schoolbonus en de kleutertoeslag.[22] Ook gezinnen met een laag inkomen verliezen door de bevriezing van de leeftijdsbijslagen en de beperking van het startbedrag. Het is nog niet duidelijk wat de harmonisering van de inkomensgrenzen en het 'verruimd inkomensbegrip'[23] betekenen voor gezinnen die vandaag recht hebben op een sociale toeslag.

De gevraagde inspanningen wegen niet even zwaar voor iedereen. Het Groeipakket is het belangrijkste Vlaamse instrument tegen kinderarmoede.[24] Het is ook een recht van het kind: elk kind heeft recht op sociale zekerheid en op een levensstandaard die toereikend is voor zijn ontwikkeling (art. 26 en 27 Kinderrechtenverdrag). Dat recht staat ook in de Grondwet. Artikel 22*bis* Gw. geeft elk kind recht op maatregelen en diensten die de ontwikkeling bevorderen en bepaalt dat het belang van het kind de eerste overweging is bij elke beslissing die het kind aangaat. Artikel 23, derde lid, 6° Gw. waarborgt dan weer het recht op gezinsbijslagen als een recht van iedereen, van alle kinderen, op een bijdrage van de overheid in de kosten van onderhoud en opvoeding. De standstill-verplichting vinden we ook daar terug: de wetgever mag het beschermingsniveau niet fors verminderen zonder redelijke verantwoording.[25]

In paragraaf 31 van General Comment nr. 19 (2016) licht het VN-Kinderrechtencomité het verbod op achteruitgang toe voor de realisatie van kinderrechten door overheidsbegrotingen. In tijden van economische crisis mogen 'regressieve maatregelen' *alleen* overwogen worden nadat alle andere opties beoordeeld zijn én nadat er gewaarborgd is dat kinderen als laatsten geraakt worden – met extra aandacht voor kinderen in kwetsbare situaties. Staten moeten aantonen dat ze alle andere alternatieven onderzochten en dat de maatregelen evenredig en nodig zijn in het geheel van de begroting.

---

[21] Vlaamse overheid, 'Kinderopvangtoeslag', Vlaams Groeipakket, geraadpleegd op 30 oktober 2026, https://www.vlaanderen.be/vlaams-groeipakket/toeslagen/kinderopvangtoeslag

[22] Gezinsbond, 'Laat kinderen en gezinnen niet het gat in de begroting vullen', 29 september 2026, https://nieuws.gezinsbond.be/laat-kinderen-en-gezinnen-niet-het-gat-in-de-begroting-vullen

[23] Vlaamse begroting 2027. Bijlage, o.c.

[24] Netwerk tegen Armoede, 'Groeipakket is cruciaal in de strijd tegen (kinder)armoede', 14 september 2026, https://www.netwerktegenarmoede.be/nl/nieuws/2026/groeipakket-is-cruciaal-in-de-strijd-tegen-kinder-armoede

[25] Raad van State, advies 80.188/1-3-16 van 19 oktober 2026 over een voorontwerp van 'Programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2027', p. 47-48

Een analyse vooraf van wie door die maatregelen getroffen wordt, is niet bekend.[26] Na de overheveling van de federale Kinderbijslag naar het Vlaamse Groeipakket werd dat al verschillende keren behandeld als een **begrotingspost waarop via indexmechanismen bespaard kon worden**. Dat is precies waarom het Kinderrechtencommissariaat in 2016 al vroeg om de **welvaartsvastheid van de verschillende onderdelen decretaal te verankeren**.[27]

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt al lang om het Groeipakket af te stemmen op de draagkracht van gezinnen, ongelijke uitgangsposities te compenseren en vooraf een grondige armoedetoets te doen bij geplande aanpassingen. We vroegen ook om er een krachtig speerpunt tegen kinderarmoede van te maken, dat voor gezinnen met een laag inkomen minstens de minimale kost van een kind dekt.[28] De geplande besparingen gaan de andere richting uit.

De leeftijdsgrens van 23 jaar treft jongvolwassenen, maar heeft ook gevolgen voor kinderen: het gezinsbudget daalt als in het gezin ook jongere kinderen opgroeien. Bovendien lopen net jongeren met een moeilijke start vaker studievertraging op, door ziekte, een handicap, een verblijf in de jeugdhulp of het overlijden van een ouder. We vragen de uitzonderingen duidelijk en niet willekeurig vast te leggen, en dat wezen en jongeren uit jeugdhulp of pleegzorg er uitdrukkelijk onder vallen.

De SERV waarschuwt dat bepaalde sociale rechten afgeleid worden van het aantal kinderen dat recht heeft op het Groeipakket.[29] De SERV waarschuwt er ook voor dat de besparingen op het Groeipakket raken aan een belangrijk uitgangspunt: het Groeipakket als een individueel en gelijkwaardig recht van elk kind. Zo hangt het startbedrag bij de geboorte van een kind af van of er in het gezin nog andere kinderen zijn, en van keuzes van de ouders. De SERV stelt bovendien dat de besparingen niet alle gezinnen even hard treffen. Vooral grote en jonge gezinnen, bepaalde gezinnen uit de middenklasse en gezinnen in een kwetsbare positie zullen de gevolgen sterker voelen. Soortgelijke bezorgdheden zijn ook terug te vinden in het advies van de Vlaamse Raad WVG.[30]

De Raad van State stelt in zijn advies (80.188/1-3-16) van 19 oktober 2026 bij het voorontwerp van programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2027 ernstige vragen bij de geplande besparingen op het Groeipakket.[31] Volgens de Raad van State betekenen de voorgestelde maatregelen samen een grote achteruitgang van de bescherming van gezinnen en kinderen. De Raad erkent dat besparen een legitieme doelstelling is, maar waarschuwt dat de maatregelen erg ingrijpend kunnen zijn voor kwetsbare gezinnen. Volgens de Raad kunnen we niet zonder meer aannemen dat de besparingen in verhouding staan tot hun gevolgen. De Raad van State is verder kritisch over de plannen van de Vlaamse Regering om voortaan alleen nog het startbedrag van het Groeipakket toe te kennen aan het eerstgeboren kind. In zijn advies zegt de Raad van State dat de regeling ‘niet in overeenstemming lijkt te zijn met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel, gelezen in samenhang met artikel 23, derde lid, 6° Gw.’. Ook over de kinderopvangtoeslag zegt de Raad van State dat de alternatieven er nog niet zijn (zie verder). De Raad verwijst in zijn advies naar het gelijkheidsbeginsel en naar het standstill-principe, en zegt dat de JoKER voor dit programmadecreet bij de begroting onvolledig is.

[26] Gezinsbond, ‘Gezinnen vullen de gaten in de begroting’, o.c.
[27] Kinderrechtencommissariaat, ‘Groeipakket op maat van elk kind’, advies van 31 augustus 2016, https://www.kinderrechten.be/advies/groeipakket-op-maat-van-elk-kind
[28] Kinderrechtencommissariaat, ‘Beleidsnota Welzijn bekeken door kinderrechtenbril’, advies 2019-2020/06 van 11 februari 2020, https://www.kinderrechten.be/advies/beleidsnota-welzijn-bekeken-door-kinderrechtenbril
[29] SERV, Advies programmadecreet begrotingsopmaak 2027, o.c., p. 11, SERV_20261019_Programmadecreet_BO2027_ADV.pdf
[30] Vlaamse Raad WVG, advies over het voorontwerp van programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2027, 21 oktober 2026, p. 7-12
[31] Raad van State, advies 80.188/1-3-16 van 19 oktober 2026 over een voorontwerp van ‘Programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2027’, p. 46-56

De wijzigingen aan het Groeipakket moeten decretaal vastgelegd worden. We vragen dat vóór de stemming in het Vlaams Parlement de bestaande JoKER-analyses worden aangevuld met een samenhangende beoordeling van de cumulatieve gevolgen voor kinderen en gezinnen, uitgesplitst naar gezinstype en inkomen.

2.4. Bescherm subsidies die kinderrechten helpen realiseren

Van de aangekondigde besparingen moet 1,2 miljard euro komen uit de werking van de overheid en subsidies. De volgende drie jaar worden ruim 500 miljoen euro subsidies geschrapt, bovenop de 300 miljoen euro[32] van vorig jaar.[33]

Volgens de Septemberverklaring moet elke subsidie geschrapt worden die 'niet in een groeiverhaal ingeschreven kan worden'.[34] De begroting zelf boekt onder 'kritisch kijken naar subsidies en hervormen' 478 miljoen euro besparing in 2027.[35] De Federatie zegt dat er 47 miljoen euro gespaard wordt op cultuur, onder andere op sociaal-cultureel volwassenenwerk (6,1 miljoen euro in 2027).[36] Daar horen ook bewegingen en verenigingen bij die ouders en gezinnen ondersteunen.

We maken ons ook zorgen over de andere besparingen op cultuur: besparingen op musea, erfgoedwerking en bovenlokale cultuurparticipatie kunnen het lokale cultuuraanbod, de samenwerking met scholen en de toegankelijkheid van culturele activiteiten voor kinderen en jongeren beïnvloeden. Cultuureducatie wordt dan wel ontzien, maar ook die maakt deel uit van het culturele weefsel en is er ook van afhankelijk. Culturele participatie is geen luxe. Overheden moeten gelijke kansen op culturele en artistieke participatie bevorderen en zo uitvoering geven aan artikel 31 van het Kinderrechtenverdrag. Dat artikel garandeert het recht van elk kind op rust, vrije tijd, leeftijdseigen spel, recreatie en vrije deelname aan het culturele en artistieke leven.

Vandaag is nog te weinig duidelijk waar al die besparingen precies terechtkomen. Precies daarom is voorzichtigheid geboden. Want organisaties die werken met kinderen, jongeren en gezinnen zijn geen randactoren. Jeugdwerk, armoedeverenigingen, preventieve gezinsondersteuning, laagdrempelige hulp, organisaties die kinderen informeren of hun stem versterken: zij zorgen er vaak voor dat kinderen hun rechten daadwerkelijk kunnen opnemen.

Hun maatschappelijke waarde laat zich bovendien niet altijd gemakkelijk vatten in economische rendementscijfers. Een jongere die dankzij jeugdwerk opnieuw aansluiting vindt. Een gezin dat niet verder wegzakt door laagdrempelige ondersteuning. Een kind dat dankzij een brugfiguur opnieuw aansluiting vindt bij school. Preventie waarvan we nooit zullen weten welk probleem ze voorkomt.

Tegelijk bereiken ons signalen dat organisaties die net een groeiverhaal op lange termijn kunnen realiseren, mogelijk geraakt worden door besparingen. Toch is preventie meer dan ziektes voorkomen door vaccinatie of vroeg opsporen door screenings. Er is geen prik of medicijn voor veel uitdagingen voor de mentale gezondheid of obesitas bij kinderen en jongeren. Daar helpt alleen een omgeving waarin gezonde keuzes de gemakkelijkste keuzes zijn. Volgens de WHO haalt een kwart van de jongeren tussen 11 en 17 jaar geen enkele dag per week een uur beweging.[37]

---

[32] Septemberverklaring 22 september 2025, Vlaams Parlement, https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/plenaire-vergaderingen/1940823/verslag/1941686 .
[33] Vlaamse Regering, Septemberverklaring 2026. Meer groei voor Vlaanderen. Meer houvast voor de Vlaming, 30 september 2026, https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/87424
[34] Septemberverklaring 2026, o.c., p. 4
[35] Vlaamse begroting 2027 (centenboekje), o.c., tabel 2-2
[36] De Federatie, 'Hallucinante cultuurbesparing treft opnieuw sociaal-culturele sector', 2 oktober 2026, https://www.defederatie.org/nieuws/hallucinante-cultuurbesparing-treft-opnieuw-sociaal-culturele-sector
[37] WHO, 'A generation missing out. Global trends in adolescent physical activity 2010-2025', p. 4, https://www.who.int/publications/i/item/387961

Mentaal welzijn moet een topprioriteit zijn voor beleidsmakers.[38] De nieuwe gezondheidsdoelstelling 'Gezonde Generatie 2026-2035' erkent kinderen en jongeren als prioritaire doelgroep,[39] maar toch wordt het uitbreidingsbudget voor preventie bijna gehalveerd.[40] Opnieuw is niet duidelijk welke keuzes aan de basis liggen van die besparing. De besparing laat zich bijvoorbeeld voelen bij Gezond Leven: effectieve programma's verdwijnen en er wordt zwaar bespaard op hun onderzoekslijn over mentaal welzijn, waardoor expertise verloren dreigt te gaan. Dat roept de vraag op of preventie vooral wordt afgewogen op wat zich het gemakkelijkst laat meten en niet zozeer op welke maatregelen op lange termijn het meeste effect kunnen hebben.[41] De doelstellingen zouden meer lokaal opgevangen moeten worden, door huisartsen of lokale besturen, maar ook daar wordt bespaard en de wachtlijsten in de zorgverlening zijn nog altijd niet weggewerkt.

Vanuit kinderrechtenperspectief is dat zorgwekkend. Het recht op gezondheid uit artikel 24 van het Kinderrechtenverdrag en het non-discriminatiebeginsel vereisen dat de overheid kinderen niet pas ondersteunt als de problemen opduiken, en dat ze nagaat welke kinderen uit de boot vallen. Kinderen die te maken krijgen met armoede zijn het meest afhankelijk van laagdrempelig, kindgericht preventiewerk, en dat geldt des te meer als het moeilijk blijft om commerciële spelers aan hun verantwoordelijkheid te houden.

2.5. Kinderrechten mogen niet afhangen van je postcode

Een flink stuk van de besparingen geldt ook voor de lokale besturen. De groei van het Gemeentefonds wordt tijdelijk afgeremd: van 3,5 procent jaarlijkse groei naar 1 procent in 2027, 1,25 procent in 2028 en 2 procent in 2029.[42] De begroting boekt onder 'lokale besturen' 94,2 miljoen euro besparingen in 2027, oplopend tot 247,3 miljoen euro in 2029.[43] De VVSG raamt het verlies voor de lokale besturen over de hele bestuursperiode op ongeveer 1 miljard euro.[44] Door de tragere groei van het Gemeentefonds krijgen steden en gemeenten de volgende jaren minder financiële ruimte. We moeten waakzaam zijn voor een mogelijke impact op de kinderrechten op lokaal niveau.

Dat lijkt misschien een technische begrotingsmaatregel, maar voor kinderen is lokaal beleid heel concreet. Gemeenten bieden veel sociale, jeugd-, zorg- en andere lokale diensten aan: de sportclub, speelruimte, kinderopvang, jeugdwerk, armoedebeleid, bibliotheek, mobiliteit en lokale hulpverlening. Steden en gemeenten dreigen de besparingen door te rekenen aan gezinnen met kinderen door de dienstverlening te verminderen of duurder te maken.

We moeten voorkomen dat verschillen tussen gemeenten verder toenemen. De toegang van een kind tot ondersteuning en kansen mag niet afhangen van zijn postcode. We vroegen eerder al om lokale besturen daarin te ondersteunen en ze aan te spreken op hun verantwoordelijkheid om kinderrechten lokaal te realiseren en op te volgen.[45]

---

[38] Kinderrechtencommissariaat, 'Code zwart voor mentaal welzijn', 17 januari 2022, https://www.kinderrechten.be/advies/code-zwart-voor-mentaal-welzijn; Vlaamse scholierenkoepel, *Onderzoeksrapport.* https://www.scholierenkoepel.be/kennisbank/descholierenstem

[39] Departement Zorg, 'Gezondheidsdoelstelling 'Gezonde Generatie'. De nieuwe Vlaamse gezondheidsdoelstelling 2026-2035 toegelicht', 15 december 2025, p. 6

[40] Verslag namens de commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin, Armoedebestrijding en Gelijke Kansen over de nota van de Vlaamse Regering Gezondheidsdoelstelling 'Gezonde Generatie 2026-2035', 920 (2025-2026), 30 oktober 2026, www.vlaamsparlement.be

[41] Zie bv. Loes Neven, "Maak van gezondheidsbevordering een volwaardige pijler van preventie", 26 oktober 2026, https://www.gezondleven.be/nieuws/maak-van-gezondheidsbevordering-een-volwaardige-pijler-van-preventie.

[42] Agentschap Binnenlands Bestuur, 'Impact septemberverklaring 2026 op de financiën van de lokale besturen', 2 oktober 2026, https://www.vlaanderen.be/lokaal-bestuur/nieuwsberichten/impact-septemberverklaring-2026-op-de-financien-van-de-lokale-besturen

[43] Vlaamse begroting 2027. Bijlage, o.c.

[44] VVSG, 'Besparing van 1 miljard euro op Gemeentefonds zet lokale dienstverlening ernstig onder druk', 30 september 2026, https://www.vvsg.be/nieuwsoverzicht/besparing-van-1-miljard-euro-op-gemeentefonds-zet-lokale-dienstverlening-ernstig; VVSG, Open brief aan de Vlaamse regering, 8 oktober 2026, https://www.vvsg.be/nieuwsoverzicht/open-brief-aan-de-vlaamse-regering

[45] Kinderrechtencommissariaat, 'Advies bij het ontwerp van Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) 2025-2029', 4 september 2025, https://www.kinderrechten.be/advies/advies-bij-het-ontwerp-van-vlaams-jeugd-en-kinderrechtenbeleidsplan-jkp-2025-2029

2.6. Waak erover dat investeringen leiden tot tijdige en kwaliteitsvolle ondersteuning en hulpverlening

We verwelkomen de extra investeringen en de extra capaciteit in de welzijnssector.[46] De ambitie om mensen sneller te ondersteunen en de zorg te versterken waar de noden het hoogst zijn, is vanuit kinderrechtenperspectief een belangrijke keuze. Ook in de verdere uitwerking van het Plan Jeugdhulp zitten positieve keuzes, met extra capaciteit en focus op contextbegeleiding en preventie.

Toch blijven de noden groot. Wachtlijsten worden langer, kinderen en jongeren botsen op drempels en de doorstroom naar meer gepaste hulpverlening loopt vast. Ook jeugdhulpaanbieders hebben het moeilijk, onder andere door grote personeelstekorten en medewerkers die uitvallen. De continuïteit en kwaliteit van het ondersteuningsaanbod staan zwaar onder druk.

Daarom is het belangrijk dat genoeg budget beschikbaar blijft voor tijdige en kwaliteitsvolle ondersteuning en hulpverlening. Een efficiëntere organisatie en betere benutting van de bestaande capaciteit zijn zinvol, maar kunnen een structureel tekort aan passende hulp niet oplossen. De toets moet zijn of kinderen sneller de hulp krijgen die bij hun noden past, ook als hun ondersteuningsvraag complex is of verschillende sectoren raakt, en welke ondersteuning kinderen krijgen zolang passende hulp ontbreekt.

Tegelijk staat in de begroting zelf een post ‘uitstellen uitbreidingsbeleid’ van 313,5 miljoen euro in 2027, die oploopt tot 665,6 miljoen euro in 2028.[47] In de beleids- en begrotingstoelichting WVG van 2027 (BBT) wordt voor jeugdhulp duidelijk dat 20 miljoen euro geïnvesteerd wordt in nieuw beleid, 6,3 miljoen euro bijkomende middelen voor pleegzorg en 8,746 miljoen euro voor private voorzieningen. Dat staat tegenover een besparing van 2,75 miljoen euro op geblokkeerde ontwikkelingstrajecten.[48] Er is daarom sprake van een reële investering, die wel kleiner en minder concreet is dan eerder aangekondigd. De vraag is of die investering genoeg zal zijn om de doelstellingen uit de BBT te halen, namelijk inzetten op preventie, gezinsgerichte jeugdhulp, jongvolwassenen en complexe hulpvragen.[49] De jeugdhulp zit al langer in een structurele crisis waarin te veel kinderen en jongeren niet de juiste hulp krijgen door wachtlijsten en een versnipperd aanbod. Daarnaast maken we ons zorgen over de besparing op geblokkeerde ontwikkelingstrajecten. Vandaag ontbreekt voor te veel kinderen met een complexe hulpvraag een passend aanbod, onder andere door gebrekkige onderlinge afstemming tussen jeugdhulp, handicapspecifieke zorg en kinder- en jeugdpsychiatrie.

We weten dus al meer over bepaalde investeringen en besparingen maar nog niet wat ze samen voor kinderen en jongeren betekenen.

Welzijn bespaart bovendien op mobiliteitshulpmiddelen en gezinszorg: 36,2 miljoen euro in 2027, oplopend tot 65,8 miljoen euro in 2029.[50] Ook gezinnen met een kind met een handicap rekenen op die ondersteuning. Bijna 2.500 jongeren wachten vandaag op een persoonlijke-assistentiebudget (PAB).[51] De investeringen die aangekondigd zijn voor personen met een handicap lijken vooral voor volwassenen via PVB’s te gebeuren. De BBT maakt niet duidelijk hoeveel nieuwe PAB’s voor minderjarigen toegekend worden of hoeveel extra capaciteit er komt in MFC’s. Daarom is het belangrijk dat de concrete, aangekondigde investeringen in de welzijnssector voor kinderen en jongeren duidelijk zichtbaar te maken en daadwerkelijk, doeltreffend en op tijd te realiseren.

---

[46] Septemberverklaring 2026, o.c., p. 7
[47] Vlaamse begroting 2027. Bijlage, o.c.
[48] Vlaamse Regering, Beleids- en begrotingstoelichting Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Begrotingsopmaak 2027, p. 117
[49] Vlaamse Regering, BBT WVG 2027, pp. 15-18
[50] Vlaamse begroting 2027. Bijlage, o.c.
[51] Onafhankelijk Leven, ‘Besparingen Vlaamse regering raken mensen met een handicap rechtstreeks’, 6 oktober 2026, https://www.onafhankelijkleven.be/nieuws/besparingen-vlaamse-regering-raken-mensen-met-een-handicap-rechtstreeks

Het is belangrijk om niet alleen te focussen op kwantiteit, maar ook op kwaliteit. Zowel in de kinderopvang als in de jeugdhulp vereist een kinderrechtenperspectief dat focus op betaalbaarheid en aantal bedden niet ten koste gaat van investeringen die de kwaliteit van die initiatieven verbeteren. Dat risico bestaat als er vooral oog is voor bereik, duurtijd, bezetting en benutting. Begeleiding van een kind of gezin mag niet te vroeg stoppen door de druk om trajecten korter te maken of kinderen sneller te laten doorstromen. Er moet wel passende vervolghulp klaarstaan. Een bezet bed in een voorziening of een betaalbaar plekje in de kinderopvang is nog geen synoniem voor een gerealiseerd kinderrecht. Ook de focus op meer handicapspecifieke ondersteuning mag niet alleen vorm krijgen vanuit efficiëntie en benutting. De noden, ontwikkeling en participatie van het kind moeten het uitgangspunt blijven, met ruimte voor flexibiliteit. Dat aandachtspunt is des te relevanter omdat het nieuwe erkennings- en financieringskader voor jeugdhulp sterk stuurt op bezetting.

Ook bij de hervorming van de ondersteuning voor minderjarigen met een handicap moet die kinderrechtentoets vooropstaan. We zien positieve uitgangspunten. Zo blijft er ruimte voor MFC's voor snel inzetbare en gespecialiseerde ondersteuning die rekening houdt met ontwikkelingsnoden en samenwerking met onderwijs. Tegelijk moet bewaakt worden dat nieuwe voorwaarden, verdere versnippering of rigide afbakeningen de feitelijke toegang tot ondersteuning niet verkleinen. Als meer verantwoordelijkheid bij reguliere diensten gelegd wordt, moet daar ook daadwerkelijk toegankelijk en toereikend aanbod tegenover staan.

We vragen daarom dat de Vlaamse Regering de aangekondigde investeringen in welzijn beoordeelt op hun concrete effect voor kinderen: kortere wachttijden, meer passend aanbod voor complexe noden en betere kwaliteit en continuïteit van ondersteuning. Hervormingen en efficiëntiewinsten zijn waardevol, maar uiteindelijk is niet het aantal plaatsen of trajecten de kinderrechtelijke maatstaf. Wel de vraag of elk kind op tijd passende kwaliteitshulp en ondersteuning krijgt.

2.7. Kinderopvang: een basisvoorziening voor elk kind

De Septemberverklaring noemt betaalbare kinderopvang als een van de dingen die gezinnen zekerheid geven.[52] De engagementen zijn voor ons te weinig concreet als het gaat over meer plaatsen, meer geld, meer medewerkers en betere kwaliteit. De begroting bespaart 7,4 miljoen euro per jaar op de kinderopvangtoeslag in het Groeipakket.[53] De Raad van State wijst erop dat de afschaffing van de kinderopvangtoeslag vooral kwetsbare gezinnen treft die geen plaats vinden in opvang met inkomenstarief en daardoor aangewezen zijn op opvang met vrije prijzen. Het gaat om gezinnen met een laag inkomen, alleenstaande ouders, gezinnen met meer jonge kinderen en ouders met onregelmatige werktijden. Per maand krijgen gemiddeld 14.700 kinderen de toeslag. De Vlaamse Regering heeft geen zicht op hoeveel kinderen daardoor in niet-gesubsidieerde opvang zitten. Ze verwijst naar 6.000 nieuwe plaatsen met inkomenstarief in deze legislatuur, maar daarvan zijn er pas 477 gerealiseerd. Daarnaast kunnen 2.400 plaatsen zonder inkomenstarief omschakelen. Of gezinnen de afschaffing kunnen opvangen, hangt dus af van hoe snel die plaatsen er komen en of ze toegankelijk zijn voor wie ze nodig heeft. De Raad van State noemt de verdere uitbouw van een toegankelijk en betaalbaar kinderopvangaanbod daarom een belangrijke randvoorwaarde om de risico's te beperken.[54]

De BBT bevestigt de voortzetting van de meerjarenprogrammatie kinderopvang waarin genoeg plaatsen, betaalbaarheid en genoeg gekwalificeerde medewerkers de drie pijlers zijn.[55] Toch staan in de BBT geen cijfers over het aantal bijkomende plaatsen in 2027 en wordt daar geen afzonderlijk bedrag

[52] Septemberverklaring 2026, o.c.
[53] Vlaamse begroting 2027. Bijlage, o.c.
[54] Raad van State, advies 80.188/1-3-16 van 19 oktober 2026 over een voorontwerp van 'Programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2027', p. 54
[55] Vlaamse Regering, BBT WVG 2027, p. 17

aan gekoppeld. Tegelijk is er geen begrotingsmatige koppeling met kleinere groepen, betere kind-begeleiderratio, personeelsretentie of pedagogische ondersteuning. Integendeel, er wordt 1,3 miljoen euro bespaard op de tussenstructuren die organisatoren van kinderopvang ondersteunen.[56] Zonder cijfers over extra plaatsen, personeelscapaciteit en kwaliteitsverbetering blijft onduidelijk of gezinnen in 2027 echt gemakkelijker toegang krijgen tot betaalbare kwaliteitsopvang. Daarnaast staat er in de BBT weinig concreets over buitenschoolse opvang.

Kinderopvang is meer dan een instrument om werkende ouders te helpen. Het is een pedagogische omgeving naast het gezin, waar alle kinderen moeten terechtkunnen, ook als hun ouders niet werken. Betaalbaarheid, toegankelijkheid, pedagogische kwaliteit en het welbevinden van het kind horen samen te gaan.[57] Juist voor kinderen en gezinnen in armoede is kwaliteitsvolle kinderopvang een belangrijke hefboom.

2.8. Onderwijs gaat over meer dan kennis

De uitdrukkelijke keuze om onderwijs budgettair te beschermen is belangrijk. Ook de Vlaamse Onderwijsraad waardeert dat de besparingsronde onderwijs ontziet en dat geplande investeringen doorgaan.[58]

Dat neemt niet weg dat eerdere besparingen blijven doorwerken. Dit schooljaar moet het secundair onderwijs 63,54 miljoen euro besparen. Zo werd twee derde weggesneden in het budget voor vervolgschoolcoaches, die anderstalige nieuwkomers begeleiden in hun schoolloopbaan. Ook kleine leerlingengroepen en scholengemeenschappen krijgen minder middelen.[59]

De Septemberverklaring legt sterk de nadruk op kwaliteit, kennis, Nederlands en ondersteuning van leerkrachten. Maar vanuit kinderrechtenperspectief moet de blik breder zijn. Voor het Kinderrechtencommissariaat begint onderwijskwaliteit bij de vraag **of elk kind toegang heeft tot onderwijs, er kan blijven, er de ondersteuning krijgt die het nodig heeft en of onderwijs betaalbaar is voor iedereen**. Goed onderwijs gaat niet alleen over wat een kind leert.

Een plek voor elk kind

De voorbije jaren kwam er extra capaciteit in het gewoon en in het buitengewoon onderwijs. Die investeringen zijn belangrijk, maar in verschillende regio's, onderwijsvormen en onderwijstypes blijft het aanbod ontoereikend om alle kinderen en jongeren op tijd een passende plaats te bieden. Zoals we vaststelden in ons dossier *Thuiszitters uit de schaduw* kunnen capaciteitstekorten ertoe leiden dat kinderen en jongeren langdurig geen of alleen maar deeltijds onderwijs volgen.[60] Volgehouden investeringen in capaciteit blijven daarom nodig.

De Vlaamse Regering investeert in *Scholen voor Iedereen.* Dat is een belangrijk toekomstgericht proces dat gelijke en optimale leer- en ontwikkelingskansen moet bieden aan elke leerling. We verwelkomen de middelen waarmee de pioniersscholen vanaf dit schooljaar kunnen starten.

---

[56] Vlaamse Regering, BBT WVG 2027, p. 120
[57] Kinderrechtencommissariaat, 'Kinderopvang', advies van 23 maart 2000, https://www.kinderrechten.be/advies/kinderopvang; Kinderrechtencommissariaat, 'Beleidsnota Welzijn bekeken door kinderrechtenbril'
[58] Vlaamse Onderwijsraad, 'Onderwijs als prioriteit in uitdagende tijden. Advies over het voorontwerp van programmadecreet bij begrotingsopmaak 2027 en over het voorontwerp van decreet over de aanvulling bij het programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2027 wat betreft het hoger onderwijs', 22 oktober 2026, https://www.vlor.be/adviezen/onderwijs-als-prioriteit-uitdagende-tijden
[59] Vlaamse overheid, 'Besparingen secundair onderwijs', nieuwsbericht van 13 maart 2026, https://www.vlaanderen.be/onderwijsprofessionals/nieuwsberichten/besparingen-secundair-onderwijs
[60] Kinderrechtencommissariaat, *Thuiszitters uit de schaduw. Wat kinderen en jongeren, ouders en professionals ons leren,* dossier van 29 september 2025, https://www.kinderrechten.be/advies/dossier-thuiszitters-uit-de-schaduw

Die projectmiddelen ondersteunen onder andere de coördinatie, begeleiding en professionalisering.[61] Tegelijk blijft onduidelijk hoe de overheid nodige infrastructurele aanpassingen financiert. De evolutie naar *Scholen voor Iedereen* vraagt ook toegankelijke gebouwen, prikkelarme en verzorgingsruimtes en genoeg plaats voor samenwerking en ondersteuning. We vragen daarom dat de Vlaamse Regering naast personeels- en werkingsmiddelen ook een duidelijk investeringspad uitwerkt voor inclusieve schoolinfrastructuur.

Ondersteuning om op school te blijven

Een plaats alleen is niet genoeg. Vandaag blijven we bij onze klachtenlijn kinderen zien die weken, maanden en soms langer thuiszitten omdat onderwijs en hulpverlening geen passend antwoord vinden. De ambitie moet daarom niet alleen kwaliteitsonderwijs zijn, maar **kwaliteitsonderwijs voor elk kind**. Ook voor het kind dat niet vanzelf past in de bestaande structuren.

In ons dossier *Thuiszitters uit de schaduw* pleiten we voor een welzijnsprofessional in elk schoolteam, zonder lesopdracht en dicht bij leerlingen en leerkrachten.[62] Die structurele versterking van de leerlingenbegeleiding blijft nodig. Aandacht voor het mentaal welbevinden is voor de scholieren de belangrijkste prioriteit.[63]

Brugfiguren verbinden school, gezin en hulpverlening en helpen te voorkomen dat kinderen uitvallen. Wij pleiten ervoor dat elke school structureel kan rekenen op een brugfiguur, ondersteund door Vlaanderen.[64] Het Vlaamse beleid erkent het nut van brugfiguren, maar beschouwt die als een lokale verantwoordelijkheid. We horen van lokale overlegplatforms dat sommige steden en gemeenten minder of helemaal niet meer investeren in brugfiguren. Daar maken we ons zorgen over, zeker nu de begroting ook de groei van het Gemeentefonds afremt.

Ook op school raken telt

We waarderen dat de Vlaamse Regering in 2027, 2028 en 2029 elk jaar 14 miljoen euro extra vrijmaakt om het collectief busvervoer in het buitengewoon onderwijs te versterken.[65] Dat is meer dan de 11 miljoen euro waarvan eerder sprake was. En de langverwachte grote hervorming naar mobiliteitsondersteuning op maat is in de steigers gezet en moet helemaal klaar zijn tegen schooljaar 2028-2029. [66]

De Septemberverklaring noemt veilige en vlotte verplaatsingen naar school onderdeel van een warm Vlaanderen.[67] De Vlaamse Regering blijft investeren in verkeersinfrastructuur. Vanuit de kindnorm, die ook uitdrukkelijk in het Vlaamse Regeerakkoord staat, vragen we dat die investeringen ook voelbaar worden in het dagelijkse leven van kinderen en jongeren.

---

[61] Art. 38 van het 'Besluit van de Vlaamse Regering over het tijdelijk project met pioniersscholen in het kader van de evolutie naar meer kwalitatief en inclusiever onderwijs' stelt dat vanaf schooljaar 2026-2027 twintig projecten starten met pioniersscholen. Elk project kan maximaal 260.000 euro krijgen per schooljaar. In totaal is maximaal 5,2 miljoen euro gepland in 2026-2027, oplopend tot 13 miljoen euro voor maximaal vijftig projecten vanaf 2028-2029. Die subsidie is voor tijdelijke personeels- en werkingskosten, zoals coördinatie, begeleiding, expertise, professionalisering en eventueel onderwijsassistenten. Art. 38 van het besluit vermeldt infrastructuurwerken niet als mogelijke besteding. https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/16192#54

[62] Kinderrechtencommissariaat, *Thuiszitters uit de schaduw. Wat kinderen en jongeren, ouders en professionals ons leren,* dossier van 29 september 2025, https://www.kinderrechten.be/advies/dossier-thuiszitters-uit-de-schaduw

[63] Vlaamse Scholierenkoepel, Onderzoeksrapport van de Grote Scholierenbevraging en het advies, Editie 2026, september 2026 Eindrapport: 'De stem van 34.288 scholieren', https://www.scholierenkoepel.be/kennisbank/groteschoolierenbevraging26

[64] Kinderrechtencommissariaat, *Thuiszitters uit de schaduw. Wat kinderen en jongeren, ouders en professionals ons leren,* dossier van 29 september 2025, https://www.kinderrechten.be/advies/dossier-thuiszitters-uit-de-schaduw

[65] Vlaamse Regering, Vlaamse begroting 2027. Bijlage centenboekje meerjarenperspectief, september 2026, https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/87443

[66] Kinderrechtencommissariaat, 'Leerlingenvervoer: mobiliteitsondersteuning op maat voor elk kind', adviesbrief 24 september 2026, https://www.kinderrechten.be/advies/leerlingenvervoer-mobiliteitsondersteuning-op-maat-voor-elk-kind

[67] Vlaamse Regering, Septemberverklaring 2026. Meer groei voor Vlaanderen. Meer houvast voor de Vlaming, 30 september 2026, https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/87424

Zorg voor veilige schoolroutes en schoolomgevingen en infrastructuur zodat kinderen zich zelfstandig kunnen verplaatsen. Ook openbaar vervoer speelt daarin een belangrijke rol. Elke school moet vlot bereikbaar zijn met betrouwbare en betaalbare verbindingen.

De kindnorm staat letterlijk in het huidige Vlaamse regeerakkoord 2024-2029, onder Mobiliteit en Openbare Werken, meer bepaald bij verkeersveiligheid: 'We richten het Vlaamse verkeersveiligheidsbeleid onder andere op het veiliger maken van schoolroutes, schoolomgevingen en andere kwetsbare omgevingen voor actieve weggebruikers en we vereenvoudigen de procedures daarvoor zodat er sneller resultaten zijn op het terrein. We gebruiken de kindnorm als uitgangspunt.'[68]

Betaalbaar onderwijs voor iedereen

Gelijke onderwijskansen gaan ook over betaalbaarheid. Kosten voor boeken, uitstappen, materiaal, laptops en vervoer mogen niet bepalen welke school of studierichting leerlingen kiezen of met welke activiteiten ze meedoen. Daarom pleit het Kinderrechtencommissariaat voor lagere kosten in basis- en secundair onderwijs, met kosteloosheid als einddoel.

We verwelkomen de extra werkingsmiddelen van de Vlaamse Regering voor dure praktijkgerichte richtingen in het technisch, beroeps- en kunstsecundair onderwijs.[69] Begrotingstechnisch wordt 9,999 miljoen euro toegekend in 2026 en 30,819 miljoen euro in 2027. Vanaf 2028 gaat het elk jaar om 40 miljoen euro. Dat geld dient om de praktijklessen kwaliteitsvol te organiseren en om de kosten voor de leerlingen te verminderen.

Vanaf 1 september 2027 mogen scholen ook geen geld meer vragen voor persoonlijke beschermingsmiddelen en werkkleren die leerlingen nodig hebben in de praktijklessen. In hun bijdrageregeling moeten scholen ook verduidelijken welke kosten verplicht zijn en welke niet. Ze moeten duidelijk maken welke kosten bij elke studierichting horen en wat er kan gebeuren als ouders niet betalen. De kostenregeling moet bovendien voor iedereen gemakkelijk online te vinden zijn. Belangrijk is dat die investering zich vertaalt in een lagere schoolfactuur voor gezinnen en dat kosten niet verschuiven naar andere uitgavenposten. Goede opvolging van de impact op gezinnen is nodig om daar zicht op te krijgen. De maatregel geldt bovendien alleen voor geselecteerde praktijkgerichte richtingen en biedt nog geen antwoord op alle kosten die de toegang tot onderwijs kunnen beperken. Structureel beleid voor betaalbare laptops, boeken, uitstappen en vervoer blijft nodig. Ook als schoolfacturen onbetaald blijven, moet een ondersteunende aanpak vooropstaan. Scholen moeten op tijd overleggen met gezinnen en haalbare betalingsregelingen voorstellen. Een betalingsachterstand mag nooit leiden tot uitsluiting, vernedering of beperktere deelname van het kind aan onderwijsactiviteiten.[70]

3. Kinderen zijn burgers van vandaag

De Septemberverklaring sluit af met: 'Voor u. Voor uw kinderen. Voor uw kleinkinderen.'[71] Kinderen en jongeren verschijnen daarin vooral als toekomstige generatie, voor wie volwassenen keuzes maken. Maar kinderen zijn niet alleen de generatie van morgen, ze hebben ook vandaag rechten en moeten gehoord worden bij begrotingskeuzes die hun leven raken.

---

[68] Vlaams Regeerakkoord 2024-2029, https://n-va.be/sites/n-va.be/files/2024-09/Vlaams%20Regeerakkoord%202024-2029.pdf
[69] Vlaamse Regering, 'Toekenning extra werkingsbudget voor praktijkgerichte structuuronderdelen tso, bso en kso en bepaling vereisten bijdrageregeling', beslissing van 16 oktober 2026, https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/toekenning-extra-werkingsbudget-voor-praktijkgerichte-structuuronderdelen-tso-bso-en-kso-en-bepaling-vereisten-bijdrageregeling
[70] Kinderrechtencommissariaat, 'Hoeveel kost gratis onderwijs?', geraadpleegd op 28 oktober 2026, https://www.kinderrechten.be/vraag-en-antwoord/hoeveel-kost-gratis-onderwijs
[71] Septemberverklaring 2026, o.c.

Dat volgt uit artikel 12 van het VN-Kinderrechtenverdrag: kinderen hebben het recht om gehoord te worden over beslissingen die hun leven raken, vanuit hun eigen ervaringen en hun eigen kijk op wat ze nodig hebben. Naast kinderen en jongeren moeten organisaties en instellingen die hun belangen behartigen ook gehoord worden in begrotingsdiscussies.

Bijna een op de vijf inwoners van Vlaanderen is minderjarig en heeft geen stemrecht. Net daarom horen de stem en de belangen van die 1,31 miljoen kinderen en jongeren uitdrukkelijk mee te wegen als de regering begrotingskeuzes maakt. Bijvoorbeeld via participatiekanalen en gerichte gesprekken met kinderen en jongeren op basis van begrijpelijke informatie en met terugkoppeling over hun inbreng.[72]

[72] Kinderrechtencommissariaat, 'Begroting vraagt kindreflex, anders betalen kwetsbare kinderen de prijs', 18 december 2025, https://www.kinderrechten.be/persbericht/begroting-vraagt-kindreflex-anders-betalen-kwetsbare-kinderen-de-prijs